
Gullstandard for blodgivning

BOKOVERSIKT

Europarådet ble dannet i 1949 for å fremme demokrati og menneskerettigheter i Europa. Tidlig i 1950-årene startet rådet et program for fremme av frivillig blodgivning, optimal anvendelse av blodprodukter og beskyttelse av giver og mottaker. Den annen verdenskrig var i friskt minne da transfusjonstjenesten på alliert side ble utviklet til et effektivt system som reddet mange liv. På nazistisk-fascistisk side var transfusjonstjenesten primitiv og hindret av blodmystikk og rasetenkning. Lik mulighet for alle til å gi blod som frivillig innsats for medmennesker og lik tilgang til gode blodprodukter, ble betraktet som menneskeretter for innbyggerne i det demokratiske etterkrigs-Europa.

Europarådet har i dag to komiteer som arbeider løpende med transfusjonsspørsmål. Norge deltar i begge. Den ene har som sentral oppgave å oppdatere *The Guide*, som kommer i ny utgave hvert år. Boken utgis på engelsk og fransk, men tidligere utgaver er også oversatt til en rekke andre språk og er en av Europarådets bestselgere.

Foreliggende utgave følger samme opplegg som før. Boken gir detaljerte anvisninger for utvalg, tapping, typing og testing av blodgivere, fremstilling og kvalitetskontroll av alle aktuelle blodprodukter samt rutiner for utlevering av produkter, gjennomføring av transfusjon og tilbakemelding til blodbanken. Den berører derimot bare i liten grad indikasjonsstillinger for transfusjon. Et annet utvalg i Europarådet arbeider med slike spørsmål, og man kan håpe at resultatene vil bli inkludert i senere utgaver av *The Guide*.

The Guide har som ambisjon å danne ”gullstandard” for europeisk transfusjonstjeneste og å gi basis for nasjonale retningslinjer. De norske retningslinjene er ofte strengere enn angitt i *The Guide*. F.eks. har vi særnorske regler for hvor blodgivere kan være født og oppvokst, og vi stiller strengere krav til PCR-testing av blodproduktene for hepatitt C enn angitt i *The Guide*, som følger EUs linje. Det finnes også krav i *The Guide* som ikke gjennomføres fullt ut i Norge, som f.eks. at blod til utskiftingstransfusjon hos fullbårne nyfødte alltid skal bestråles. Mange vil mene at vi tar for hardt i når det gjelder krav til blodgivere og PCR-testing, mens bestråling av blod til fullbårne nyfødte neppe er nødvendig når det brukes leukocytffiltrert blod som i Norge.

The Guide bør finnes i alle norske blodbanker og hos sentrale helsemyndigheter som arbeider med transfusjonsrelaterte spørsmål. Den bør brukes mer aktivt hos oss enn hittil og danne hovedgrunnlaget for de nasjonale, norske retningslinjene. Nasjonale retningslinjer som avviker fra *The Guide*, bør begrunnes særskilt.

Hans Erik Heier

Avdeling for immunologi og transfusjonsmedisin

Blodbanken i Oslo

Ullevål sykehus

Publisert: 30. oktober 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.